

**Raftul
Denisei**

Colecție coordonată de
DENISA COMĂNESCU

Carte publicată cu sprijinul Direcției Generale a Cărții
și Bibliotecilor din Portugalia
(Direcção-Geral do Livro e das Bibliotecas/Portugal)

ANTÓNIO LOBO ANTUNES

Ordinea naturală a lucrurilor

Traducere din portugheză și note de
MICAELA GHIȚESCU

HUMANITAS
fiction

Coperta
ANGELA ROTARU

Redactor
ANDREEA RĂSUCEANU

ANTÓNIO LOBO ANTUNES
A ORDEM NATURAL DAS COISAS

© António Lobo Antunes, 1992
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2009, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi Carte prin poștă: tel./fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, București
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.libhumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ANTUNES, ANTÓNIO LOBO

Ordinea naturală a lucrurilor /António Lobo Antunes;
trad.: Micaela Ghițescu. – București : Humanitas Fiction, 2009
ISBN 978-973-689-313-1

I. Ghițescu, Micaela (trad.)

821.134.3-31=135.1

Cartea întâi

DULCI MIRESMĂ, BLÂNZI MORȚI

Până la șase ani, Iolanda, n-am cunoscut familia mamei mele nici mireasma castanilor pe care o aducea din Buraca vântul de septembrie, cu oile și iezii ce se cățarau pe Calçada în direcția cimitirului părăsit, acompaniați de un bătrân cu basc și de vocile morților. Chiar și astăzi, dragostea mea, întins în pat și așteptând ca Valiumul să-și facă efectul, mi se întâmplă la fel ca în serile de vară când mă culcam, căutând răcoarea, într-un cartier de morminte năruite: simt cum un ornament de cavou îmi strivește piciorul, aud iarba de pe morminte în cearșaf, văd serafimii și Criștii de ipsos care mă amenință cu mâinile ciobite; o femeie cu pălărie planta verde și napi printre rădăcinile chiparoșilor; talăngile iezilor zăngăneau în capela fără icoane, redusă la trei pereți calcinați și la un fragment de altar acoperit cu o fețișoară de masă scufundat printre plante agățătoare; iar eu urmăream cum înainta noaptea lespede după lespede, coagulând binecuvântările sfinților în pete de întuneric.

Dar ieri, de exemplu, îmbrățișându-ți corpul în timp ce așteptam ca bunăvoința medicamentului să mă salveze de străfulgerările amintirilor, mi-a venit în gând un asfințit de demult, din cincizeci sau cincizeci și unu, cu răzoarele din grădină proaspăt udate, domnul Fernandes, în maiou, făcând gimnastică pe balcon, și o rostogolire de mâțe în curtea de lângă bucătărie, cu mine cocoțat pe zid adulmecând adierile din Monsanto și auzind caii monarhiștilor înfrânți care coborau muntele (cum mi-a povestit doña Anita, domnișoară pe vremea aceea) în drum spre celulele penitenciarului.

Nu înțeleg de ce, scumpo, nu te-ai interesat niciodată de copilăria mea: de câte ori vorbesc despre mine ridici din umeri, gura ți se strâmbă, pleoapele ți se alungesc a dispreț, riduri batjocoritoare ți se ivesc de sub bretonul blond, așa că în cele din urmă tac, rușinat, așezând paharele, farfuriile și tacâmurile pentru masa de prânz, în timp ce mătușa ta tușește în cămară și taică-tău butonează telecomanda în căutarea stridențelor telenovelei de la ora aceea. Și totuși, Iolanda, de îndată ce adormi, fața ta boțită în pernă își regăsește nevinovăția copilărească de odinioară, așa cum te-am văzut, pentru prima dată, în patiseria din colțul liceului, când degetele tale pătate de cerneală și caiețele tale de școală m-au umplut de o bucurie fără noimă,

de îndată ce adormi și o albeață de ulm plin de păsări ne traversează odaia, perorez fără să râzi de mine, fac conversație, plutind deasupra ta, cu palmele tale inerte și coapsele lipsite de apărare, iar casa unde am locuit înainte de a sta cu familia mamei mele apare din noapte, dată la iveală printr-un defect al oglinzii sau din sertarul comodei în care rufăria noastră se amestecă laolaltă cu cuiburi de molii și clanțe de aramă, de când în urmă cu câteva luni mi-ai poruncit Vino iar eu m-am și prezentat, cu umbrela și două valize uzate, în acest mic apartament din Quinta do Jacinto, în Alcântara, ca să explic că da, că sunt cu treizeci și unu de ani mai în vârstă decât tine dar slujba la stat, domnule Oliveira, nu e deloc de lepădat, evident că voi plăti lumina, chiria și notele de la măcelărie.

Dragostea mea, ascultă. Poate că m-ai înțelege în somnul tău, poate că trupul tău s-ar debarasa de orice ironie la adresa mea și m-ar iubi, poate că pleoapele tale, acum blânde, ar tresări dacă ți-aș spune ce mult mi-ar plăcea să mă atingi și să mă lași să te ating, poate că ai sprijini de mine smocul de peri de pe pântecul tău, iar genunchii ți s-ar desface încet deasupra unei umede, netede, fragede moliciuni de grotă care-mi încătușează dorința cu o fermitate de fildeș. Dar de astă-vară mă ignori, îndrăgostită de un coleg de an cu fața inflamată de acnee și tulleie

abia mijite, care ne vizitează sub pretextul unor nelămuriri la geografie sau la matematică și îmi strânge falangele, până ce oasele-mi pocnesc, salutându-mă cu atâta cruzime. Redus la o vagă rubedenie cu vestă, cravată și păr rar și cărunț, incapabil să stau în cap, incapabil să citesc fără ochelari, incapabil să alerg douăzeci de metri din cauza tresăririlor inimii, incapabil, în definitiv, să concurez cu puștiul acela plin de coșuri, mai înalt decât mine, fără burtă, fără chelie, fără proteză, ai cărui optsprezece ani mă înving, aștept noaptea, într-o nemișcare de tarantulă, când corpul tău, aseasonat cu uleiul și oțetul pastei de dinți și cu parfumul ieftin, se adună ca să se cuibărească mai bine în saltea, când cadența pieptului tău devine misterioasă ca a vapoarelor, când buzele tale, transformate în pâlnie datorită bosumflării somnului, expiră un sărut care nu mi-e destinat, aștept noaptea, măsurând densitatea întunericului în funcție de insomnia tatălui tău și de bronșita mătușii tale aflate de cealaltă parte a peretelui, și îmi reiau povestea de unde o lăsasem, reîntorcându-mă, Iolanda, la casa unde am locuit înainte să cunosc familia mamei mele, cu ale sale șase mii de coridoare, ale sale șase mii de ascunzișuri, ale sale șase mii de cotloane, casa, casa,

casa, Dumnezeuule, înconjurată de pescărușii falezelor și de vapoarele oceanului, de porți bătute de vânt și perdele în zdrențe, cu firma Hotel Central înemicerc pe fațadă și cei trei agenți ai poliției secrete, mereu în negru, cu brațul ridicat pentru salut nazist, care-și beau, în salonaș, orzul de dimineață.

Și atunci îmi amintesc de echinoctiile care abăteau din drum codobaturile așezate pe vitrina cu cristaluri, de ornamentele balustradei și de toropeala sinuzitelor, de furtună măturînd piațeta din fața pensiunii, cu un anticar în întuneric și vitrine cu evantaie spaniole și niște statuete ale lui Buddha recondiționate, atunci îmi amintesc de garajul mecanicului albinos care repara automobile vara, târându-se spre măruntaiele motoarelor. Bufnițele, Iolanda, se striveau de fereștrua de la cămăruța mea,

lipită de camera bucătăresei cu o tinetă lângă pat și refluxul veșnic fierbând sub capacul cu sită, iar oaspeții din hotel eram noi doi plus nașa mea și cei trei agenți ai poliției secrete, deși, în luna iulie, se curăța plaja de gunoaie, venea o căldură amară să potolească valurile, și imediat bucătăreasa și bătrânica se succedau în vestibul, cu împletiturile lor în poală, făcându-și iluzii că dintr-un taxi miraculos putea să debarce un grup de americance rebegite, învinse de angoasa pinilor și de arcurile tapiseriei.

Dacă mă gândesc, dragostea mea, la târgușorul cu câteva cabane prăpădite, fără proprietar, unde păianjenii își țeseau părăsirea, în echilibru pe marginea râpelor, în plânsetul păsărilor, și îl compar cu acest apartament din Alcântara de lângă trecerea la nivel a trenului de vapoarele de pe Tejo care ne ating fețele de pernă încununată cu delfini, picioarele mele caută, fără să-mi dau seama, scobiturile genunchilor tăi, și-mi lipesc pieptul de spatele tău implorând o protecție care mă umilește fiindcă mi se pare ridicol ca un bărbat de patruzeci și nouă de ani să caute sprijin la o fetișcană de optsprezece ce visează arhangheli motorizați îmbrăcați în bluzoane de piele, accelerând, ca să o salveze de bătrânelul inofensiv care sunt eu, zăpăcit de timiditate și buimac. Și totuși, Iolanda, să nu crezi că viața mea într-un sătuc din regiunea Ericeira unde eucaliptii picurau lacrimile unei mâhniri fără leac nu era plăcută: ba da, era plăcută. Când sciatica nu o chinuia, făcând-o să se contorsioneze de durere pe saltea, bucătăreasa și cu mine jucam cărți în camera cu bazinul stricat, în timp ce agenții poliției secrete făceau să tremure podeaua deasupra capetelor noastre, imaginând torturi și închisori. În unele dimineți de toamnă marea și vântul se domoleau și se putea distinge o limbă de nisip care se umplea imediat de corturi, coșuri cu mâncare, piramide de papuci și familii în halat. Mimoze răsăreau dintre stânci iar în cabane plutea lumina lămpilor locatarilor de odinioară, până ce un autocar aduna vilegiaturiștii care mergeau hurducându-se spre Lisabona, în

timp ce valurile înghițeau plaja, cerul se întuneca de nori de furtună și se auzeau țipetele pescărușilor ale căror creste se învârteau deasupra stâncilor, coroanele copacilor eliberau stoluri de cintezoii înnebuniți, iar nașa mea, fără să-i pese de furtună, își lua croșeta și visa la americance extravagante, gătite cu sandale și pălării de panama ca pentru o expediție la tropice.

Un tren a sfâșiat noaptea perpendicular pe linia felinarelor de pe Avenida de Ceuta și paralel cu fluviul mărginit de magazii, de pontoane, de macarale, de scripeți, de containere și de camioane, așteptând mijirea aurorei și muncitorii care mergeau către Tejo, greu de distins în nehotărârea soarelui.

Trenul, dragostea mea, s-a deplasat spre Estoril și Cascais (de aici de unde locuim disting în depărtare târguri care strâng între degete albatroși și pacheboturi) iar acest etaj întâi al nostru din Quinta do Jacinto a vibrat ca și cum un vârtej de biele l-ar fi spintecat dintr-o lovitură, făcând să se zguduie pe rafturi urșii de lut și elefanții de sticlă, paiățele de cârpă și un Wagner cromat, și făcând să cadă, de pe comodă pe jos, cutiuța emailată în care îți ții inelele, brățările și cerceii de tinichea oferiți de mine de Crăciun, asta când rămân ceva bani din subsidiul de la stat. Trenul s-a deplasat spre Estoril în timp ce clopote zornăiau și becuri se aprindeau și se stingeau, a zguduit clădirile din Alcântara și tu te-ai răsucit în somn, fără să te trezești, până ce te-ai întors spre mine cu un gemăt de copil. Gleznele ți s-au lipit de ale mele și, fără a înceta să vorbească, gura mea s-a apropiat, șireată, pe furiș, cu grijă, de gura ta: îți mirosea răsuflarea, îți mirosea părul, îți mirosea gâtul, îți miroseau cutele taliei, cutele pântecului, și era gata să-ți mângâie pubisul, să simtă din ce țesătură ești făcută, când mâța, speriată de frenezia bucuriei mele, a sărit de pe cuvertură încurcându-se într-o lampă al cărei abajur s-a desprins luminând preț de o clipă mobilele din odaie. Și imediat coatele tale au fremătat, corpul s-a îndepărtat, șoldurile și umerii pe care bretelele îi lăsaseră dezgoliți s-au răsucit, și am rămas singur salivând a pagubă, legănat de vagoanele care galopau spre canalele de scurgere, spre plaje și

vaporașele de Linie, legănat, dragostea mea, de valurile fluviului, strângând în mâini, ca într-o rugăciune, absența unei fese.

În pensiunea unde am locuit, scumpo, înainte de a cunoaște familia mamei mele, nu existau pisici: era prea umed, prea mult vânt, prea cenușiu totul, iar în curtica din spate, cu întunericul ei, cu țâșniturile ei de stof și cucuvelele ei mânioase, valurile care plecau și veneau pătrundeau în odăi cu un mic vârtej de spumă. Încât pisicile, cu toate eforturile bucătăresei de a le seduce cu străchini de țipari, dispăreau printre eucaliptii alarmați de dezordinea mării și de cadavrele marinarilor agățați de fragmente de cârmă, care ne fixau din dulapuri, dintre cutiile de pălării.

Nu existau pisici dar aveam un corb cu aripile ascuțite și mers legănat de mus, care îi înștiința pe agenții poliției secrete de valorile latitudinii, înspăimântați de posibilitatea vreunei manevre greșite care să arunce hotelul în stânci, făcând ca apa să năvălească pe sub ieșindurile balcoanelor. Încă de dimineață corbul șchiopăta pe puntea de comandă a parterului, verificând exactitatea rutei și inexistența unor cuirasate inamice, și el a fost cel care a strigat

— Toată lumea pe babord, pregătiți bărcile

în clipa când, inspectând cabina din vestibul, a dat peste nașa mea culcată cu fața în jos, ținându-și strâns croșeta.

Sigur că am auzit urletul comandantului, Iolanda, dar eram cufundat în visul meu și se făcea că mă aflu în într-o poveste în care un cârd de nimfe mă urmărea pe aleile din curte (zeițele dolofane, rozalii, în tunică, din micile oleografii de pe coridor, înlănțuindu-se într-o pădure și în apele unui pârâu), și chiar când bucătăreasa a venit să mă cheme la culcare, vocea ei, asemănătoare la început cu trosnetul ciștilor¹, a întârziat până să se transforme în realitate cu ajutorul unor metamorfoze prin care trunchiul meu părea să treacă, alungindu-se și micșorându-se în scrâșnet de vertebre.

¹ Arbust din familia Cistaceae, ale cărui flori seamănă cu cele ale trandafirului sălbatic. Din anumite specii se extrage laudanumul.